

श्री केपी शर्मा ओली,
अध्यक्ष, केन्द्रीय कमिटी
नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत मार्क्सवादी-लेनिनवादी)
धुम्बाराही, काठमाण्डौ ।

विषय : तपाईंको पत्र बारे ।

तपाईंले महासचिव ईश्वर पोखरेलका नाममा लेख्न लगाउनु भएको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले), केन्द्रीय कार्यालयको नाम र छाप अंकित २०७७ साल चैत्र ८ गतेको मिति उल्लेख गरिएको मेरो नाममा लेखिएको एउटा पत्र प्राप्त भएको छ । पार्टी कार्यालयबाट प्रेषित औपचारिक पत्रको भाषा, त्यसको अर्थ र तपाईंले गर्दै आउनु भएका गतिविधिहरू र अपनाएको प्रक्रियाले तपाईंको गलत मनसायहरू एक पछि अर्को गरी उदांगो हुँदै आईरहेकोछ । तपाईंको तथाकथित 'स्पष्टिकरणसहित लिखित जवाफ' को मागले तपाईं 'कङ्गारु अदालत' को अभ्यास गर्दै हुनुहुन्छ भन्ने कुरा प्रथम दृष्टिमा प्रमाणित भएकोछ । शत्रुलाई पठाईएको जस्तो तपाईंको पत्रको जवाफ लेखिरहनु आवश्यक थिएन अर्थात् तपाईंले पठाउनु भएको मिथ्या पत्रका बारेमा स्पष्टिकरण दिनु पर्ने त हुँदै होइन, कुनै पनि उत्तरसमेत लेख्न जरुरी छैन तर तपाईंले लगाउनु भएका आरोपहरू कति पूर्वाग्रही छन् र तपाईंका दावीहरू कति भूठा छन् भन्ने कुरा पार्टी पङ्क्तिलाई जानकारी गराउनु पर्ने भएकोले यो पत्र लेख्दै छु । साथै, अहिलेका समस्या केवल विधानको पालना गर्ने वा नगर्ने भन्ने मात्रै होइन तपाईंले पार्टीलाई राजनीतिक, वैचारिक तथा सैद्धान्तिक रूपमा नेतृत्व गर्न असफल हुँदै जाँदा आएका समस्या हुन् भन्ने मेरो मूल्याङ्कन पनि यहाँ उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

तपाईंको गुटको भेला र पार्टीको वैधानिक व्यवस्थाको उल्लंघन

अहिले नेकपा (एमाले) मा जे जति समस्या आएका छन् तिनीहरूलाई कुनै व्यक्ति वा गुटका इच्छा वा स्वार्थका आधारमा होइन पार्टीको विधानका आधारमा मात्रै समाधान गर्न सकिन्छ । यसरी हेर्दा सर्वोच्च अदालतले साविक नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) को अस्तित्वलाई इन्कार गरेर हामी नेकपा (एमाले) का रूपमा पुनर्जिवित भएपछि एकिकरण पूर्वको बिन्दुमा उभिएर नेकपा (एमाले) को विधानअनुसार पार्टी जीवन सुचारु गर्नु पर्छ भन्ने कुरा स्वतः स्पष्ट भएको कुरा हो । त्यसका विपरित, सर्वोच्च अदालतको फागुन २३ गतेको फैसलापछि नेकपा (एमाले) को विधिवत् बैठक बोलाउनुको साटो तपाईंले केन्द्रीय कमिटीका अन्य सदस्यहरूलाई कुनै जानकारी नदिई गोप्यरूपमा गत फागुन २८ गते प्रधानमन्त्रीको सरकारी निवासमा आफ्ना गुटका मानिसहरूको भेला बोलाएर त्यसैलाई कथित केन्द्रीय कमिटीको बैठक भनेर पार्टीको विधान र प्रक्रिया विपरीत नवौँ राष्ट्रिय महाधिवेशनबाट निर्वाचित पदाधिकारी र सदस्यहरूको जिम्मेवारी परिवर्तन गर्ने, नेकपा (एमाले) को सदस्य नरहेका २३ जनालाई केन्द्रीय कमिटीको सदस्य मनोनयन गर्ने, पार्टी विधानमा संशोधन गर्ने जस्ता निर्णय गरिएको भनी सार्वजनिक गरेर पार्टी विधानको ठाडो उल्लंघन गर्नु भयो । त्यहिँबाट पार्टी विभाजनको रेखा कोरिएको छ । अहिले तपाईंले पठाउनु भएको पत्र केवल आफ्नो दुराशय लुकाउने र दुनियाँलाई भ्रमित पारी आफ्नो नीजी स्वार्थमा सम्पूर्ण पार्टीलाई प्रयोग गर्ने दुस्प्रयास मात्रै हो भन्ने कुरा सबैले बुझिसकेको तथ्य हो । यस पत्रमार्फत् मैले तपाईंका आरोपहरूको खण्डन गर्दै

तपाईंको गुटका निर्णय पार्टीको निर्णय हुन नसक्ने कुरा स्पष्ट पार्न, नवौं महाधिवेशनबाट तपाईं अध्यक्ष भएछि पार्टी कसरी सडकटग्रस्त हुँदै गयो भन्ने कुरालाई पुनर्पुष्टि गर्न र तपाईंको गुटका निर्णयले पार्टीको वैधानिक व्यवस्थाको कसरी उल्लङ्घन गरेको छ भन्ने कुरा स्पष्ट पार्न चाहन्छु ।

सर्वप्रथमतः केन्द्रिय कमिटीको बैठकको सूचना र बैठकको कार्यसूची केन्द्रिय कमिटीको बैठक भन्दा तीन दिन पहिले नै केन्द्रिय कमिटीका सदस्यहरुलाई दिनु पर्छ । तपाईंले त्यस्तो सूचना र विषयसूची दिनु भएको छैन । संसदीय दलको बैठकमा बोल्दै तपाईंले २८ गतेको उक्त बैठकमा सबैलाई खबर पठाइएको दावी गर्नु भयो । तपाईंलाई मेरो चुनौति छ त्यो तपाईंको सत प्रतिशत भुठो दावी हो । तपाईंको आफ्नै गुटका सदस्यहरुलाई पठाइएको मेसेजमा समेत केन्द्रिय कमिटीको बैठक भनेर खबर गरिएको थिएन । त्यसमा लेखिएको थियो : 'कमरेड अभिवादन ! यहि फागुन २८ गते शुक्रवार विहान ठीक ११ बजे प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारमा उपस्थितिका लागि अनुरोध छ । ईश्वरी रिजाल, सचिव, नेकपा (एमाले) केन्द्रीय कार्यालय, धुम्बाराही' । के तपाईंले यसको खण्डन गर्न सक्नु हुन्छ ? मेरो चुनौतिपूर्ण प्रस्ताव छ, एउटा जाँचबुझ कार्यदल गठन गरौं र नेपाल टेलिकमसँग तथ्यहरु मागौं । उक्त प्रकारको मेसेज कुन कुन व्यक्तिलाई गएको छ वा त्यसबाहेक अरु के सूचना जारी भएको छ खोजी गरौं तपाईंले भुठ बोल्नु भएको कुरा प्रमाणित भैहाल्छ । तपाईंले यस्ता भुठो कुरा पटक-पटक गर्दै आएको छ । उदाहरणका रूपमा : राष्ट्रपति कहाँ पठाइएको समावेदन फिर्ता गर्दा अध्यादेश फिर्ता गर्नु भनेर सहमति गर्नु भयो, तर समावेदन फिर्ता भयो । तर तपाईं आफैले फिर्ता गर्नु भनेको अध्यादेश फिर्ता लिनु भएन । त्यसै गरी अहिले फागुन २८ गतेको गुटको बैठकलाई पार्टी केन्द्रिय कमिटीको बैठक भन्नु भएको छ ।

तपाईंको गूटले गरेको भनिएका निर्णयले पार्टी विधानको निम्न प्रावधानको उल्लङ्घन गर्छ :

- धारा १३ '(क) राष्ट्रिय महाधिवेशन पार्टीको सर्वोच्च संस्था हुनेछ र यसको आयोजना केन्द्रीय कमिटीद्वारा हरेक पाँच वर्षमा हुनेछ' ।
- धारा १३ (क) विधान महाधिवेशनको व्यवस्था तथा उक्त धाराको (ख) मा उल्लेखित 'केन्द्रीय कमिटीद्वारा प्रस्तुत राजनीतिक प्रतिवेदन, संगठनात्मक प्रस्ताव र विधान संशोधन प्रस्ताव उपर छलफल गरी पारित गर्ने' ।
- धारा १४ मा भएको केन्द्रीय कमिटीको गठनसम्बन्धी -
- '(क) केन्द्रीय कमिटी दुई महाधिवेशन बीचको अवधिमा पार्टीको सर्वोच्च कार्यकारी संस्था हुनेछ । केन्द्रीय कमिटी राष्ट्रिय महाधिवेशन, विधान महाधिवेशन तथा राष्ट्रिय प्रतिनिधि परिषद प्रति उत्तरदायी रहनेछ । राष्ट्रिय महाधिवेशनबाट नयाँ केन्द्रीय कमिटी निर्वाचित भएपछि पुरानो केन्द्रीय कमिटी स्वतः विघटित हुनेछ ।'

(ख) १. केन्द्रीय कमिटीमा राष्ट्रिय महाधिवेशनबाट निर्वाचित अध्यक्ष १, उपाध्यक्ष ५, महासचिव १, उपमहासचिव २, सचिव ५ गरी जम्मा १४ जना पदाधिकारी ।

(ख) २. १४ पदाधिकारी र वरिष्ठ नेता १ सहित ११५ पूर्ण र ४४ वैकल्पिक गरी जम्मा १५९ सदस्य ।

(ख) '३. राष्ट्रिय महाधिवेशनबाट निर्वाचित कूल सदस्य संख्याको १० प्रतिशतभन्दा बढी नहुनेगरी केन्द्रीय कमिटीबाट मनोनित सदस्यहरु'।

- धारा ४३ मा भएको संविधानसभा/संसदीय दलसम्बन्धी (क) को '२. संविधान सभा/संसदीय दलले आफ्नो विधान र नियमावली निर्माण गरी केन्द्रीय कमिटीबाट अनुमोदन गराउने छ र सो अनुरूप कार्य गर्नेछ' ।

'(ख) १. संविधान सभा/संसदीय दलले आफ्नो विधान तथा नियमावली अनुरूप लोकतान्त्रिक विधिको आधारमा दलको नेता र उपनेताको निर्वाचन गर्नेछ' ।

- धारा ५८ को विधान संशोधन प्रस्तावसम्बन्धी व्यवस्थाको '१. केन्द्रीय कमिटीले विधान संशोधनसम्बन्धी लिखित प्रस्ताव विधान महाधिवेशन समक्ष प्रस्तुत गर्नेछ ।

२. केन्द्रीय कमिटीले धारा ५८ को उपधारा (१) बमोजिमको लिखित प्रस्ताव विधान महाधिवेशन शुरु हुनुभन्दा एक महिना अगावै स्थानीय कमिटी तथा पार्टी सदस्य समक्ष पुऱ्याईसक्नु पर्नेछ ।

३. विधानमा संशोधन पेश गर्न चाहने स्थानीय पार्टी कमिटी र सदस्यले आफ्नो लिखित प्रस्ताव तोकिए बमोजिम केन्द्रीय कमिटी समक्ष प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ । यस्तो प्रस्तावका सम्बन्धमा केन्द्रीय कमिटीले आवश्यक निर्णय गर्नेछ ।'

पार्टी विधानको उपरोक्त व्यवस्थाले तपाईंले गरेको भनिएको बैठक, त्यस बैठकले गरेको भनिएका विधान संशोधन गर्ने, त्यसका आधारमा पार्टीको केन्द्रिय निकायमा भर्ति गर्ने, पदाधिकारीहरु परिवर्तन गर्ने, राष्ट्रिय महाधिवेशन आयोजक कमिटी बनाउनेलगायत सबै निर्णयहरु अवैध, अनधिकृत र नक्कली ठहर हुन्छ । यसरी तपाईंले 'दशौं राष्ट्रिय महाधिवेशन आयोजक कमिटी' को अध्यक्षका रूपमा तपाईंको हैसियत, त्यस अर्थमा त्यस कमिटीले गरेको भनिएका निर्णयहरु सबै अवैधानिक छन्, नक्कली छन् । म नवौं महाधिवेशनबाट निर्वाचित केन्द्रिय कमिटीको सदस्य र केन्द्रिय कमिटीबाट निर्वाचित स्थायी समितिको सदस्य हुँ । तपाईंले भनिएको जस्तो दशौं महाधिवेशन आयोजक कमिटीको सदस्य होईन । तपाईंलाई त्यसै महाधिवेशनले निर्वाचित गरेको अध्यक्षबाहेक अन्य हैसियतमा स्वीकार गर्दिन । यसर्थ त्यस्तो अन्य हैसियतमा तपाईंले लेख्नु भएको पत्रको स्पष्टिकरण दिनु आवश्यक छैन । बरु तपाईं आफै पार्टीको वैधानिक अध्यक्षको हैसियत भएको व्यक्तिले नक्कली हैसियत किन खोज्नु भएको हो ? पार्टीको अध्यक्षजस्तो जिम्मेवारीमा रहेको व्यक्तिले पार्टीको वैधानिक व्यवस्थालाई भत्काउने र पार्टीलाई अराजकतातर्फ धकेल्ने काममा किन लाग्नु भएको हो भनेर तपाईंले नै स्पष्ट पार्नु पर्ने देखिन्छ ।

तपाईंले लगाउनु भएका आरोपबारे

तपाईंले मलाई आरोपको रूपमा विभिन्न प्रश्नहरू तेर्स्याउनु भएकोछ । प्रश्नहरू हेर्दा तपाईंमाथि नै धेरै प्रश्नहरू सोभिएकाछन् । तपाईंले मलाई 'प्रचण्डको मतियार' भन्ने लगाउनु भएको आरोप मलाई हास्यास्पद लाग्यो । किनकि ०७४ अशोज १५ गते तपाईं एकलैले तत्कालिन नेकपा एमाले र नेकपा माओवादी केन्द्र विच चुनावी तालमेल गर्ने र दुई पार्टी विच सिटको बाँडफाँड गर्ने गोप्य सहमति गर्नु भयो । ०७५ जेष्ठ ३ गते भएको पार्टी एकताको समयमा आलोपालो अध्यक्षता र प्रधानमन्त्री आधाआधी बाढ्ने प्रचण्डसंगको सहमति पनि गोप्य रूपमा तपाईंले नै गर्नु भएको थियो । अब तपाईं भन्नुस प्रचण्डको मतियार तपाईं हो कि अरु कोहि? अब तपाईंले मलाई '१९ पृष्ठ लामो अराजनीतिक, तथ्यहिन र शत्रुतापूर्ण आरोप तयार गर्ने' भन्ने भूठो आरोप समेत लगाउन तम्सिनु भयो ।

तपाईंले मलाई 'पार्टी अध्यक्ष र महासचिवद्वारा मिति २०७७ चैत्र ३ गते गरिएको मौखिक तथा लिखित निर्देशनको अवज्ञा गरी पार्टीको नाम, चिन्ह र ऋण्डाको दुरुपयोग गरी मिति २०७७ चैत्र ४ र ५ गते कथित राष्ट्रिय भेला गर्न अग्रसरता लिएको....समानान्तर संगठन निर्माण गर्दै पार्टी फुटाउने काममा अगुवाई किन' गरेको भनेर आरोप लगाउनु भएको छ । मैले यसको बारेमा कुरा अगाडी सार्नु भन्दा पहिला म तपाईंलाई नै एउटा प्रश्न सोध्न चाहन्छु । चैत्र २ गते धुम्बाराहिमा तपाईं सहितका नेताहरू विच भएको छलफलमा हामीले फागुण २८ गतेको तपाईंको गुट भेलाले गरेको निर्णयलाई बदर गरौं, चैत्र ३ गतेको चियापानलाई रोकौं र ७ गते गर्ने भनिएको गुट भेला तपाईंले रोकेमा चैत्र ४ र ५ गतेको बैठक रोकन सकिने भन्ने हाम्रो प्रस्तावलाई किन लत्याउनु भयो ?

तपाईंले पार्टी एकता बचाउन हामीले गरेको लचकतापूर्ण प्रस्तावलाई अस्वीकार गरे पछि हामीले उक्त भेला गर्न बाध्य भएका थियौं । यस बारेमा तपाईंले मसंग प्रश्न गर्नु भन्दा पनि पार्टीको ऋण्डा भुक्न नदिन देशभरीबाट आएका करिब साढे चारहजार कमरेडहरूलाई धन्यवाद भन्नु पर्दथ्यो ।

सर्वोच्च अदालतको चैत्र २३, २०७७ को निर्णयले नेकपा (एमाले) र नेकपा (माओवादी केन्द्र) एकिकृत भई बनेको साविक नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) को राजनीतिक एकिकरणको प्रक्रियालाई उल्ट्याएर ती दुवै पार्टीलाई एकिकृत हुनुभन्दा अगाडिको अवस्थामा पुऱ्याएपछि नेकपा (एमाले) २०७५ जेष्ठ २ गतेको अवस्थामा पुग्यो । अर्थात्, नेकपा (एमाले) २०७५ जेष्ठ २ गतेको मितिमा पुनर्जिवित भयो । त्यसको अर्थ त्यस दिनसम्म निर्वाचन आयोगमा अद्यावधिक हाम्रो पार्टीको सम्पूर्ण संरचनाबाट पार्टी जीवन अगाडि बढाउने भन्ने नै हो । तर यस तथ्यलाई अस्वीकार गर्दै गत फागुन २८ गते तपाईंले बालुवाटारमा तपाईंको गुटको भेला गर्नु भयो । त्यो भेलालाई पार्टी केन्द्रिय कमिटीको बैठक भनेर दुष्प्रचार गर्नु भयो । यसको अर्थ के तपाईंले नै पार्टी विभाजन गर्न खोज्नु भएको प्रमाणित गर्दै र? यस्तो अवस्थामा पार्टीको रक्षाको लागि उभिनु प्रत्येक पार्टी सदस्यको दायित्व भित्र पर्नु पर्ने होईन ? त्यहि दायित्व भित्र रहि चैत्र ४ र ५ गते राष्ट्रिय भेला गरिएको हो ।

तपाईंले मलाई 'आफ्नै सरकारका विरुद्ध आफ्नो दलका नेता एवम् प्रधानमन्त्रीलाई थाहै नदिई छापामार शैलीमा अविश्वासको प्रस्ताव तयार गरेको, प्रतिनिधिसभाका कतिपय माननीय सदस्यहरूलाई भ्रम तथा प्रलोभनमा पारी हस्ताक्षर गराएको र कतिपय माननीय सदस्यहरूको फर्जी हस्ताक्षरसमेत गरी मिति २०७७ पुस ५ गते संसद सचिवालयमा अविश्वासको प्रस्ताव दर्ता गर्ने प्रयास गरेको' भन्ने आरोप लगाउनु भयो ।

तर बास्तविकतातिर जान म तपाईंलाई आग्रह गर्न चाहन्छु । तपाईंले नै लकडाउन भैरहेको त्यो दुखद क्षणमा जनताको समस्या प्रति वास्ता नगरी पार्टीहरु फुटाउनको लागि अध्यादेश ल्याउनु भएको होइन र ? त्यसतो गम्भीर स्थितिमा हामी २० जना स्थायी कमिटीका सदस्यहरुले त्यस प्रति असहमति जनाउँदै तत्काल बैठक गर्न माग गरेका थियौं । तर तपाईंले बैठक बोलाउनु भएन । तर हाम्रै दवावको कारण अध्यादेश फिर्ता लिन तपाईं बाध्य हुनु भयो । तर त्यसबारेमा तपाईंले आफ्नो गल्ती कहिल्यै पनि स्वीकार गर्नु भएन । बरु उल्टै आफ्नै निर्देशनमा नेकपा (एमाले) नामको पार्टी गठन गर्न लगाउनु भयो ।

पार्टी भित्र उत्पन्न भएको त्यस असहज परिस्थितिको समाधान गर्न ०७७ असार देखि शुरु भई अशोज २६ सम्म ८० दिन स्थायी समितिको बैठक बस्नु परेको कुरा तपाईंलाई पनि थाहाछ । पार्टी भित्रको समस्या समाधान गर्न २०७७ को श्रावणमा म सहित सम्मिलित ६ जनाको कार्यदल बनेको थियो । त्यस कार्यदलले तपाईंलाई पाँचै वर्ष प्रधानमन्त्री र महाधिवेशनसम्म पार्टी अध्यक्ष रहने प्रस्ताव गरेको थियो । त्यस प्रस्तावलाई स्थायी समितिमा तपाईं सहित सर्वसम्मतिले पारित गरेको थियो । तर निर्णयको मसि सुकन नपाउँदै तपाईं उक्त निर्णयको विरुद्ध गतिविधि गर्न थाल्नु भएको होइन र? पार्टी निर्णय मान्दिन भन्दै गुटका नेता कार्यकर्ता विच बैठक र भेलाहरु गर्ने, देशभरि विभिन्न नामबाट समानान्तर गतिविधिहरु चलाउने, अध्यादेश मार्फत सम्बैधानिक नियुक्ति गर्ने र पार्टीलाई विग्रहमा पुर्याउने काम तपाईंले नै गर्नु भएको होइनर? त्यसभन्दा अगाडी बढेर पौष ५ गतेको मन्त्री परिषद् बैठकबाट तपाईंले असंवैधानिकरूपमा प्रतिनिधिसभाको विघटन गर्ने निर्णय गराउनु भयो र पार्टी मात्र होइन तपाईंले मुलुकको राजनीतिलाई समेत अन्योल तर्फ धकेल्नु भयो । प्रत्येक सांसदको काँधमा संविधान र मुलुकलाई बचाउने जिम्मेवारी हुन्छ । त्यस जिम्मेवारी अन्तर्गत संसदको विघटनको निर्णय पश्चात भए पनि संसदलाई जोगाउन सकिन्छ, कि भनेर सांसदहरुले अविश्वासको प्रस्ताव दर्ता गराएका हुन् । सांसदहरुले तपाईंले आरोप लगाए जस्तो 'भ्रम तथा प्रलोभनमा पारी' 'फर्जी हस्ताक्षर' गरेका होइनन् । प्रधानमन्त्री जस्तो पदमा बसेर सांसदहरुलाई विभाजित गर्न, तपाईं आफैले गर्नु भएका अशोभनीय, अवाञ्छित तथा अनैतिक गतिविधिलाई ढाकछोप गर्न तपाईंलाई नैतिकताले नदिनु पर्ने होइन र? प्रतिनिधिसभा विघटन गर्ने तपाईंको कदमका विरुद्ध आम नेपाली नागरिकहरु तपाईंको निर्णयको विपक्षमा उभिए पछि अदालतले संसद पुनस्थापना गरिसके पछि तपाईंले आफै राजीनामा पेश गर्दै मुलुकका सामु माफी माग्नु पर्ने होइन र ?

तपाईंले गरेको आरोपमा '...नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले) को केन्द्रिय कमिटीका दशौं, एघारौं र बाह्रौं बैठक र संसदीय दलका बैठकहरुमा समेत उपस्थित' नभएको भन्ने छ । २०७५ को जेष्ठ २ मा पार्टी फर्के पछि पार्टीले नवौं बैठक मात्र सम्पन्न गरिसकेको हुनु पर्ने होइन ? दशौं, एघारौं र बाह्रौं बैठक हामी विना कसरी सम्पन्न भयो । तपाईंले तपाईंलाई चित्त बुझ्ने नेताहरुलाई मात्र बोलाएर गरिएको बैठक पार्टीको बैठक भन्न मिल्छ, र ? त्यो त सरासर गुटको बैठक मात्र हो ।

संसदीय दल वैधानिक दल हो । संविधान कुल्चेर गरिएको विघटनपछि सर्वोच्च अदालतले ब्युँताएको वैधानिक संस्था हो । त्यसमा उपस्थित नहुने प्रश्नै उठ्दैन । संसदीय दलको पहिलो बैठकमा हामी राष्ट्रिय भेलामा व्यस्त भएका कारणले र दोश्रो बैठकमा संसदीय दलको कार्यालयमा बैठक गरियोस् भन्ने मागलाई प्रदर्शित गर्न अनुपस्थित हुनु परेको तथ्य सबैलाई जानकारी भएको कुरा हो । संसदीय दलको विधान पार्टी केन्द्रिय कमिटीले अनुमोदन गरेपछि लागु हुन्छ, भन्ने पार्टी विधानको व्यवस्था छ । तर फागुण २८ गतेको

गुट भेलाको जगमा उभिएर चैत्र ७ गते अर्को भेला गरी संसदीय दलको विधान पारित गरिएको भन्ने तपाईंको प्रचारले तपाईं आफैले संसदीय दललाई समेत विभाजन गर्न खोज्दै हुनु हुन्छ, भन्ने तर्कलाई नै पुष्ट्याई गर्दैन र ?

तपाईंले पठाउनु भएको पत्रमा मेरा विरुद्ध लक्षित निन्दात्मक भाषा र अर्थले स्वयं तपाईंहरूको व्यक्तित्व, अध्ययन, विवेक र संस्कारलाई देखाउँछ । 'पार्टी प्रतिको निष्ठा र विश्वासबाट च्युत भएको', 'पार्टीद्वारा सञ्चालित आन्दोलनको विपक्षमा रहेको वा विपक्षीसँग साँठगाँठ गरे/गराएको', 'अवाञ्छित क्रियाकलापहरूमा पार्टीका जिम्मेवार व्यक्तिहरूलाई सम्मिलित गराएको/ उक्साएको', 'अवाञ्छित तत्वसँग साँठगाँठ गरी राष्ट्रहित विपरित काम गरे/गराएको' आदि जस्ता आरोप लगाउनु भन्दा अगाडी तपाईं आफै लज्जित हुनु पर्ने हो । म त तपाईंलाई आग्रह गर्न चाहन्छु तपाईंले लगाउनु भएको आरोपमा उभिएर तपाईं आफैलाई मुल्यांकन गर्नु होस ।

पार्टी र आन्दोलन जोगाऔं

नेकपा एमालेले प्राप्त गरेका उपलब्धीहरूले राष्ट्रिय, क्षेत्रिय र अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा नै केहि नयाँ आशाहरू पलाएको थियो । लोकतन्त्रको मुल्य, बहुलवाद र प्रतिस्पर्धा र शान्तिपूर्ण परिवर्तनमा मान्यता राख्ने पार्टीको रूपमा स्थापित पार्टीले रूपान्तरण गर्न सक्दछ भन्ने आशा पलाएको थियो । तर विशेष गरी तपाईंको प्रधानमन्त्रीत्व र पार्टीको अध्यक्षको कालदेखि लोकतान्त्रिक दायरा साँघुरिँदै गएको महशुश भएकोछ । पार्टीमा फरक मत र फरक विचारहरू सँधै रहने गर्दछ । पार्टीमा आउने फरक विचार र समस्याहरूलाई अन्तरपार्टी छलफल वा संघर्षको माध्यमबाट हल गर्ने हाम्रो परम्परा रहँदै आएको थियो । आज पनि पार्टीमा राजनीतिक र वैचारिक समस्याहरू छन् र हुन्छन् । तर तपाईंले पार्टी भित्रका फरक विचारलाई समाधान गर्न बैज्ञानिक तरिका अपनाउनु भन्दा पनि आफू सँधै गुटमा रमाउने र अरुको विचारलाई पनि गुटगत विचारको रूपमा हेर्ने तपाईंको विचारले तपाईं, हामी, पार्टी र देश कसैलाई पनि फायदा पुर्याउँदैन । पार्टी भित्रको समस्याको विषयमा गम्भिरताका साथ छलफल गर्नु पर्ने विषयलाई पार्टी स्थायी/केन्द्रिय कमिटीका बैठक र तपाईंसँग भएका अनौपचारिक भेटघाटमा कैयौं पटक लिखित र मौखिकरूपमा उठाउँदै आएको हुँ । दुर्भाग्यवश तपाईंले त्यसमा प्रयास गर्नु भएन जसप्रति मलाई खेद छ ।

हामीले पार्टीको नवौं महाधिवेशनबाट एउटा नयाँ कार्यदिशा निश्चित गर्नुपर्ने । त्यसअनुसार नेपाल सामाजिक-आर्थिक व्यवस्थाका हिसाबले पुँजीवादमा रूपान्तरित भैसकेको छ र जनवादी क्रान्ति सम्पन्न भैसकेको भन्ने निश्कर्ष निकाल्यौं । पुँजीवादी जनवादी क्रान्ति सम्पन्न भैसकेको हुँदा हामीले लिनु पर्ने बाटो समाजवादको बाटो हो । तर उत्पादक शक्तिको यथेष्ट विकास नभैकन समाजवादको निर्माण हुँदैन । दलाल पुँजीलाई साँधुन्याउँदै, नियन्त्रण गर्दै त्यसको ठाउँमा राष्ट्रिय पुँजीको विकास गर्दै र समाजवादी ध्येयका साथ पुँजीको न्यायोचित वितरणको व्यवस्था गर्दै समाजवादको आधार तयार गर्नु आजको क्रान्तिको कार्यभार हो, कार्यदिशा हो । उक्त कार्यभारलाई संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारहरू मार्फत् लागू गर्नु पर्दछ । त्यसको लागि बलियो र अनुशासित पार्टीले मात्र नेतृत्व गर्न सक्दछ । पार्टीको नेतृत्वमा पार्टी कमिटीका सबै तहका पदाधिकारी र वार्ड सदस्य, अध्यक्ष, गाउँ/नगर पालिकाका प्रमुख/उपप्रमुख, प्रदेश सभाका सदस्य वा सरकारका मन्त्री, संघीय सांसद वा मन्त्री वा प्रधानमन्त्री, राजदूत, संवैधानिक निकायमा

मनोनित हुने पदाधिकारीहरू, राजनीतिक नियुक्तिमा पठाइने व्यक्तिहरूसमेतको ठूलो भूमिका हुन्छ । पार्टीको नवौं महाधिवेशनको भावनालाई पूर्ण रूपमा लागू गर्ने हो र संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहमा आजको हाम्रो सम्पूर्ण पार्टी पडित्त परिचालित भएको भए गएका तीन वर्षमा मुलुकमा असाधारण परिवर्तन हुने थिए । खासगरी कृषि, उद्योग, शिक्षा, स्वास्थ्य, पूर्वाधार निर्माण र सुशासनका क्षेत्रमा मुलुकले नयाँ र ठूला उपलब्धी पाउन सक्थ्यो । पार्टीले दीर्घकालीन, मध्यकालीन र तात्कालिक योजनाका साथ मुलुकलाई एउटा नयाँ आशा, विश्वास र सङ्कल्पका साथ आम जनताको नेतृत्व गरिरहेको हुन्थ्यो । त्यस्तो पार्टी पूर्ण लोकतान्त्रिक विधिद्वारा सङ्गठित र परिचालित हुन्थ्यो र समाजमा लोकतान्त्रिक मूल्य र प्रक्रियालाई विस्तार गर्दै जान्थ्यो, संसदीय लोकतन्त्रका औपचारिक प्रक्रिया र त्यसका विकृतिलाई नियन्त्रण गर्दै वास्तविक तथा प्रत्यक्ष लोकतन्त्रलाई सम्भव बनाउँदै लैजान्थ्यो । त्यस्तो पार्टीले मुलुकका सबै वर्ग, जात-जाति, क्षेत्र, भाषाका जनताको एकतालाई सुदृढ बनाउँथ्यो र राष्ट्रिय एकतालाई बलियो बनाउँथ्यो । र, त्यस्तो पार्टीले गरिबी, अशिक्षा, विभेद, बेरोजगारीको समस्या सम्बोधन गर्दै मुलुकलाई समृद्धि र समाजवादतर्फ अगाडि बढाउँथ्यो ।

तपाईंबाट लोकतान्त्रिक विधिबाट पार्टी संचालन हुन सकेको भए पार्टीभन्दा गुट शक्तिशाली हुने अहिलेको अवस्था आउँदैनथ्यो । पार्टीका हरेक सदस्य गुटका पछाडि दौडिरहनु पर्ने र कुन गुट शक्तिशाली छ भनेर हिसाब गरिरहनु पर्ने हुँदैनथ्यो । गुटलाई बलियो बनाउन शक्तिशाली गुटका नेताद्वारा गरिने सदस्यहरूको 'खरिद-बिक्री' जस्ता घृणित गतिविधिहरू हुँदैनथे । गुटबन्दीकै कारणले भ्रष्टाचारमा डामिएकाहरू पुरस्कृत हुने र गुटको सेवा नगरे वापत दशकौं पार्टी निर्माणमा लागेकाहरू अपमानित भएर बाँच्नु पर्ने हुँदैनथ्यो । दलाल पुँजीवादका व्यवस्थापकहरू कम्युनिष्ट पार्टी र राज्यका ठूला ओहोदामा पुग्ने र श्रमजीवी वर्गको नाममा गठित यस पार्टीमा न्याय, सुशासन, समाजवाद, श्रमजीवी वर्गको बदनामी हुने अवस्था आउँदैनथ्यो । व्यक्तिपूजा, शक्तिपूजा, गुटभक्ति नै पार्टी जीवनको संस्कृति बन्दैनथ्यो । वस्तुतः अहिले पार्टीमा 'म' र 'मेरो पद' भन्ने धारणा नै विचारधारा बन्दै गएको छ । जस्तो सुकै अयोग्य भए पनि आफ्नो गुटको सदस्यको संरक्षण र आफ्नो गुटमा नलाग्नेका विरुद्ध साम-दान-दण्ड-भेदको प्रयोग नै राजनीति हुँदै गएको छ र गुटको व्यवस्थापन सङ्गठनात्मक सिद्धान्तका रूपमा स्थापित हुँदैछ । नवौं महाधिवेशनको निर्णयअनुसार योग्य नेता पाएको भए यो पार्टीमा आज भैरहेको भाँडभैलो हुँदैनथ्यो ।

तपाईं प्रति मेरो आग्रह छ हाम्रो जस्तो मुलुकको एउटा नागरिकले पाउन सक्ने सबै कुरा यहि आन्दोलनबाट पाएको व्यक्तिका नाताले यसप्रति किञ्चित पनि कृतज्ञता छ भने यसलाई जोगाउन योगदान गर्नु होस्, सक्नु हुन्न भने भताभुङ् पार्ने काममा नलाग्नु होस् । पार्टीलाई नवौं महाधिवेशनका निर्णयका आधारमा पार्टीलाई पुनर्गठित गर्न तयार हुनु होस् ।

हाम्रो पार्टीको इतिहास अनेकौं कठिनाईलाई भैले उतार चढावबाट गुज्रिएको छ । तर आन्तरिक लोकतन्त्रको अभ्यास गर्दै ती कठिनाईसँग सामना गर्दै आएको छ । अन्य कैयौं पार्टीहरूमा कुनै व्यक्ति पार्टीको मुख्य पदबाट हट्नु पर्दा पार्टी नै विभाजित गर्ने परम्पराका विपरित हाम्रो पार्टीको विगत परम्परा तर्फ फर्कदा महासचिव कमरेड सी पी मैनाली पदबाट हटेर पनि यहि पार्टीमै रहेको, पार्टीले अनेकन् वैचारिक तथा सैद्धान्तिक मुद्दामा उपलब्धी हासिल गरेको समयका महासचिव कमरेड भलनाथ खनाल पदबाट हटेर पनि यहि पार्टीको नेतृत्वमा क्रियाशील रहेको, कमरेड मदन भण्डारीको मृत्यपछि महाचिव

भएका कमरेड माधवकुमार नेपालको नेतृत्वको समयमा पहिलो पटक कम्युनिष्ट पार्टीको एकल सरकारको बनाएको तर पार्टीलाई २०६४ सालको संविधानसभा निर्वाचनमा धक्का लागेपछि नैतिक जिम्मेवारी कबोल गरेर राजीनामा दिएको र यहि पार्टीमै क्रियाशील रहेको जस्ता उदाहरणहरु स्थापित भएका छन् । २०६४ सालको निर्वाचनमा ३३ सिटमात्रै ल्याएको पार्टीको अध्यक्ष भएर कमरेड भलनाथ खनाल आउनु भएपछि २०७० सालको निर्वाचनमा ९१ सिट ल्यायो । २०६४ सालको तुलनामा यो करिब ३ गुणा ठूलो उपलब्धी थियो । तर कमरेड भलनाथ खनाल २०७१ सालको महाधिवेशनमा स्वयं पछि हट्नु भयो र नेतृत्वको दावी छोड्नु भयो । अर्थात् नेतृत्वमा बसिरहनका लागि हाम्रा मुख्य नेताहरुले पार्टीको विधि भत्काउने र पार्टीलाई अस्तव्यस्त पार्ने काम गरेनन् ।

तपाईं अध्यक्ष रहेको कालमा पार्टीले २०७४ सालको स्थानीय निर्वाचनमा २०५४ सालपछिको सबैभन्दा ठूलो विजय हासिल गर्ने, वाम एकताको चीरप्रतिक्षित नारालाई साकार पार्दै दुईवटा ठूला कम्युनिष्ट पार्टीको गठबन्धन बनाउने, संसदमा वामपन्थी गठबन्धनको फराकिलो बहुमत बनाउने र पार्टी एकतासम्म गर्ने उपलब्धी हासिल भए । तर आज पार्टी एकता टुटेको छ, संसदमा हाम्रो बहुमत भत्केको छ, वामपन्थी गठबन्धनसमेत नबन्ने अवस्था आएको छ र पार्टीको प्रतिष्ठा गत स्थानीय तहको निर्वाचनभन्दा तल पुगेको छ । यस्तो अवस्थामा कम्युनिष्ट पार्टीका समस्त सदस्यहरु, शुभचिन्तक तथा समर्थकहरुमा भयानक निराशा मडराई रहेको छ । यस्तो अवस्थामा कम्तिमा आफ्ना कमजोरीहरुप्रति इमान्दारी देखाउनु वा ती असफलताको जिम्मा लिनु र राजीनामा गर्ने तत्परता देखाउनु त कता हो कता उल्टै अब बाँकि रहेको नेकपा एमालेको विधि, विधान र एकतासमेत भत्काउन तपाईंले देखाउनु भएको आतुरता रहस्यपूर्ण छ । तपाईं अध्यक्ष हुनुभन्दा पहिले तपाईं स्वयंले भन्ने गरेको तथाकथित 'पार्टीको प्रजातान्त्रिकरण' लाई तपाईं के जवाफ दिनु हुन्छ ?

पार्टीको नवौं महाधिवेशनले 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली' को कार्यक्रमिक सोच अगाडि सारेको थियो । निर्वाचनमा वाम गठबन्धनले घोषणापत्र जारी गरेको थियो । तपाईं सरकारको नेतृत्वमा आएपछि सरकारका आजसम्मका नीति-कार्यक्रम र बजेटहरु पार्टीका ती सोच र घोषणा विपरित दिशामा गए । सरकारमा जुन शक्ति र सामर्थ्यका साथ हामी गएका थियौं त्यसको नेतृत्व गर्न तपाईं असफल हुनु भयो । सरकारका विधेयकहरु विवादित भए, मन्त्रीहरु विवादित भए, अनेक काण्डमा तपाईंको भूमिका अनुचित रह्यो । विदेश नीतिमा तपाईं असफल हुनु भयो । राष्ट्रिय अखण्डता र सार्वभौमिकताका प्रश्नलाई समेत तपाईंले नीजी मामिला बनाउनु भयो । सुशासनलाई तपाईं आफैले खिल्ली उडाउनु भयो । सरकार र राज्यलाई आफ्नो गुटका हितको साधनका रूपमा दुरुपयोग गर्नु भयो । सत्ता, शक्ति र श्रोतको दुरुपयोग गर्नु भयो र त्यसलाई आफ्नो व्यक्तिगत महत्वाकांक्षा पुरा गर्ने साधन बनाउनु भयो । विभिन्न मन्त्रालयहरुका अधिनमा रहेका संस्थाहरुलाई प्रधानमन्त्री कार्यालयका अधिनमा राखी तपाईंले दुरुपयोग गर्नु भयो र मन्त्रालयहरुलाई निकम्मा बनाउनु भयो । यस्ता अनेक कार्य र सरकारको असफलतापछि संसद विघटनजस्तो असम्बैधानिक कदम चाल्नु भयो । यी सबैको भारी यो पार्टी र आन्दोलनलाई त बोकाउनु नै भयो तर त्यतिले नपुगेर अझै पार्टी विभाजन गर्न खोज्दै हुनु हुन्छ भन्ने कुरा रहस्यमय देखिन्छ ।

अन्त्यमा, पार्टीको एकता जोगाउन पार्टीलाई २०७५ जेष्ठ २ मा फर्काउनुको कुनै विकल्प छैन । फागुण २८

र त्यसपछिका गुटभेलाका निर्णयलाई बदर गरी पार्टीलाई विधि र विधान अनुसार संचालन गरे मात्र पार्टीको एकता जोगाउन सम्भव हुनेछ ।

सुरेन्द्र पाण्डे

स्थायी कमिटी सदस्य

नेकपा एमाले

मिति: २०७७/१२/१७